

MAGYAR MŰSA.

Költ Bétsben 24. Novemberben 1787.

*A' Magyar Műsának bővítésére az én Műsám
ezzel Kedveskedik : D. W.*

A' Lipsiai Hír-adások szerént midön ama híres
Divionumi Akadémia Frantzia-országban ezt
az oryosi Kérdést terjesztette volna 1785-dik eszten-
döre a' tudos Világ eleibe a' maga nemzete nyelvéen :
*Determiner les signes auxquels, dès le début d'une
fièvre continue ou intermittente, on reconnoitra, si
elle sera maligne, & ceux qui dans son cours indi-
queront le moment, où elle sera sur le point de
prendre un caractere de malignite :* az az : hogy
midön akár szüntelen tartó forró hideglelés, akár más
mindennapi, harmad vagy negyed napi változó hi-
deglelés reá esik az emberekre, minémü jelekből le-
hessen azt jó eleve előre észre venni, hogy annak
könnyen veszedelmes kimenetele következhetiké :
hogy a' hideglelés közben nevezetessen azt az időt
pontban meg-harározni, a' mellyben éppen veszedel-
mesekké által változni kezdenek : és ezen feltett
kérdésnek leendő meg-fejtegetéséért három száz Li-
vrat,

Rrrr

vrat,

vrát, Frantzia pénz-nemét, érő arany Monetát fog-
na jutalomban adni annak, a' ki leg egyenesebben
akármely nemzetbeli Tudókok között a' tzelt pontban
el-találná; erre nézve midőn a' fellyebb említett esz-
tendőben Kis-Afszony havának 21-dik napján azon
Akadémia a' hozzá béküldött Proba - Iráfokat rámára-
vonván szorosán meg-visgálta volna, köz-itélettel-
bül az elsőbb praemiumot ugyan az oda való orvósi
tudományt tanító *Voulonne* nevezetü Professór nyer-
te-el, de a' másod rendbeli Jutalom (*Praemium ac-
cessorium*) Bórsod Vármegyei Physicus és Medic.
Dóktor, *Benkő Sámuel* Uramnak küldtetetett ide
Hazánkba.

Hogy még a' mi Magyar Hazánkfiak is tudnak
mindenféle világi dolgókról szintén olly jozanon gond-
dólködni, és olly helyes ítéletet tenni, valamint
szintén más akármely külső országi Tudókok, a' ré-
gibb időket el-halगतván, csak a' minapi más hasonló
példákból-világosán ki-tettzik. *Tiszt. Fogarasi Pap
József* Uram, Maros-Vásárhelyen Philosophiát tanító
minapi Professór, a' külső országi egynéhány rend-
beli tudós Társaságoktól feltett külömb 's külömb-
féle nehéz és fontos kérdésekre kilentz izben felelt-
meg, és mind annyiszor érdemlett jutalommal meg-
is tiszteltetett; *Zeelándiában* lévő *Flessingai* tudós
Társaságtól 30 Hóllándiai Aranyt érő Monetát nyert
1772-dik esztendőben. *Berlinben* a' tisztesféges
tudományoknak és mesterségeknék gyarapodására tö-
rekedő Királyi Akadémiától a' Király Képét vi-
felő ötven Aranyot nyomó Numismával ajándékoz-
tatott meg 1778-dik esztendőben. *Hóllándiában*
a' *Harlemi* tudós Társaságtól nyolczvan Belga Ara-
nyokból álló Monetával tiszteltetett meg 1782-dik
esztendőben. Ugyan azon *Harlemi* Társaságtól az
előtt

előtt való 1781-dik esztendőben ahoz hasonlo formá-
ju és nagyságu finum ezüftből veretett Monetával a-
jándékoztatott meg. Ismét harmadszor-is ugyan azon
Társaságtól *Harlemből* 24. Belga Aranyokat érö Nu-
mismá küldtetett számára 1782-dik esztendőben.
Leidából, Hóllándiának edgyik nevezetes Akadémia-
jából, a' *Stolpiana* nevezetü *Fundátzionak* érdemes
's tudos Gondvifelőitül 1783-dik esztendőben 50.
Aranyt nyomo tziperes Arany pénzelt jutalmazta-
tott-meg.

Rövidtségnék okáért nem emlitem a' több há-
rom izben nyert tsekélyebb Praemiumait e' mi tudos
Hazánkfiának, a' mellyekkel egyébb tudos Társasá-
goktól érdeme szerént meg-betsültetett; de hiszem,
mit beszélek, hogy lehet ez illy meg-tisztelésnek
legkifesebbikjé-is csekélységnek mondani, midön va-
laki másokat fokkal fellyebb halado Virtusaira, ki-
vált tudományára nézve egyebek felett mint edgy
ujjal mutattatik ki; annyival-is inkább hogy az effé-
le Jutalmat érdemlett minden Irások nem tsak Deákul,
hanem más idegen nyelvekre-is fordittatván azon Tár-
saságoktól a' tudos Világ' eleibe terjefztetnek.

Ezek' száma közzé tartozik Kolosvárott mostan
Theologiát tanito tudos Profefzor *Szathmári Pap Mi-
hály* Uram-is, a' ki midön a' *Teyler Fundátziojának*
érdemes Elöljáróitül *Harlemben*, a' meg-fejtegetésre
kitétetett fontos Kérdésre mások felett leg egyenes-
sebben ezelött három esztendővel meg-felelt vólna,
ezen tudos *Harlemi Társaság* az ó felküldött Irását
Köz itélettelből a' leg-első Praemiummal koronáz-
ta meg: miből állyon pedig mind ez leg-közelebb
most említett nagy betsü Jutalom, és meg-tisztelésére
e' végre veretett drága Pénz, a' fellyebb már meg-

mondodott ezüst és arany Monetáknak Lerajzolt több Képeivel, czinereivel, és fellyul való irásival edgyütt meg lehet rövid időn látni a' *Magyar és Erdély-orzági Orvos Doktorok' Életének* mostan Könyvnyomtato Sajtó alatt lévő Deák Leírásában.

Illy tiszteletre méltó Példák gyakrabban megessenek közöttünk Nemzetünknek dicséretire, ha ez mi Hazánkban és ehez kaptasoltatott birodalom béli tartományokban-is szokásban volna az, hogy más tudos Nemzeteknek régen bé-vett rendtartása szérént holmi szükséges de még homályban lévő dolgok felől való Kérdezések a' magyarázatra bővebb megvilágosításnak okáért illendő Jutalom fizetésnek reménysege alatt feltéte nének; avagy ha leg-alább a' külső orzági Tudosokkal szorosabb és közelebb való társalkodásunk lehetne.

*A' Tiró Poéták' Billétje az Elysiumon mulató
Nafóhoz.*

Ó, hogy Verseidbe orrod' bé nem titted,
 Hanem azt magaddal, mint mások el-vitted.
 Másként ama hiren kapó jó Poéta,
 És (a' kirólte nem tudsz) kegyes Proféta,
 Azt-is Verseiddel edgyütt pattogatná,
 'S a' mit nekünk ígért, néked-is meg-adná.
 Oh! könyörülj rajtunk, 's küld-ki Gyöngyösinket,
 Hadd tanítsón Magyar Verset írni minket.
 De ha hamar nem jő, le-mondunk orrunkról,
 Hogy ugy viselhesünk jobb gondot magunkról.

Cice-

Ciceróhoz.

Ciceró! a' ki leg-nagyobb Deák vóltál,
Különös szerentséd, hogy régen meg-hóltál.
Fel se támadj, kérünk, ez irigy Világra,
Ha még szükséged van. a' füled' dobjára.
Mert a' mely Verseket írtunk a' nyelveden,
Azt mondják, hogy nagy kárt tenne a' füleden.
Nem akarnók pedig fiketüledet,
Mert hóltod után-is betsüllünk tégedet.
Jobb azért ótt halva lenned a' hóltakkal,
Mint sem itt fül nélkül a' nagy szamarakkal.
Másként van most nállunk a' hit és a' vallás,
Maradj ott, a' hol vagy, 's *Cura ut valeas.*

Edgy Vadászhoz.

A' ki közönséges vadászathba mégyen,
Erővel 's fegyverrel jól meg-rakva légyen.
Észet vigyen a' főben, töltést a' fegyverben,
Külömben kár esik a' gyenge emberben,
Mert a' nagy vadászath erdön szokott lenni,
A' melyben fok-féle vad fog meg-jelenni.
Nem tudja, reája nyul e' vagy őz talál,
Vagy olyan vad, kivel edgyütt jár a' halál.
A' nyulat, ha lövi, 's nem éri, el-szalad,
Nem mint a' nagy-féle meg-sebesített vad.
Melyet, ha löszsz, úgy löjj, hogy egybe meg-haljon.
Ne hogy reád térvén egészszzen fel-faljon.
Mert e' rutul bánik az emberi vérrel,
Nem mint az Oroslán bánt vólt az egerrel.
Vagyha nem bizhatól puskadban 's erődben,
Hágj előre fára, 's halgass az erdőben.

Edgy gyermekhez, ki a' Gyöngyösi vén kalpagját
fel-tette.

Ujjalod e te fattyu! kijé az a' kalpag?
 Tedd-le a' fejedből a' másét balgatag!
 Ugy sem illenék a', ha edgy fejes kalap
 Vólna, mert ha lész-is, de még nem lettél pap.
 Az édes Atyádét ugyan fel-teheted,
 Mert magadot, látom nevelni szereted.
 De a' másokéhoz ha többször hozzá nyulsz,
 Meg-ütik a' körmöd' ugy, hogy firva bámulsz.
 'S ha nem tudom millyen leszen-is, bé-kapod,
 Vifeld Fijam azért a' magad kalapod'.

*Egy leg-szebb és leg-drágább posztóból készült
Magyar Mentéről.*

Ennye be gyöngy posztó, kár, hogy el-gazolták,
 'S ebből a' szép Magyar Mentét tsak majmolták,
 Nagy Urak és Dámák e' Mentét ditsérik,
 De a' szabóságot a' posztóból mérik.
 Kik ha ugy esmernék azt-is, mint a' posztót,
 Nem ditsérnék ugy meg a' rozfsz kantár szabót.
 Kezdené tsak varni szür 's tzondra posztóból,
 Akkor tetfszenék-ki, mi van, e' szabóból.
 Mert ugy a' rozf posztot senki nem ditsérné,
 Hanem munkájából tsak a' szabót mérné.
 De illyen posztóból soha sem dólgozott.
 Gubát a' Magyarra még edgyet sem huzott.
 A' mint a' Publikum tudja, nem-is akar,
 Jobb-is, mert ugy kinem látszik a' mit takar.

Azt

Azt szokták mondani, fazakas fazakast,
Szabó szabót gyűlöl és a' kakas kakast.
De rám edgy fem állik, mert tsak inas vagyok,
Máfok a' Mesterek, tudnillik a' nagyok.
Annyira tsak ugyan el-ért már rest eszem,
Hogy a' szarvas hibát én-is észre veszem.
Inafok! én velem edgyütt tanuljatok,
'S a' drága posztóhoz későbbre nyuljatok.
És a' mig nem tudtok jól szabni, Mesterré
Ne legyetek, 's gyenge gyermekből emberré.

A' Szajkóhoz.

Gyöngy — páva tollakkal kevélykedő szajkó!
Idegen ruhába öltözött kis rajkó!
Ugyan hová tevéd természeti tollad',
Tsurdén maradsz, ha ezt le-tollászsák rőllad.
Jé! be rút lélsz, ki most szép vagy a' máséval,
Miért nem maradál inkább magadéval?
Aló! ki két székre ül, pad alatt marad,
'S ha két nyulat kergetsz, mindenik el-szalad.
Ebből az öt Versből oh te kitsin marok
Szajkó! által-láthadd mind, a' mit akarok.

A' közelebb költ XCIII-dik *Műsának* meg-olvasására ezt írja nékem edgy méllyen látó nagy Hivatalú Magyar fő Méltóság: *Gyönyörködtem Encisnek ékes fordításában, 's ohajtom nyelvünknek ditsőségére, hogy ezen szép munka félbe ne szakasztásék.*

Hir.

Hiradás.

Ama nagy tudományu *Katona István* Ur a' Pesti Királyi Univerfitásban volt. Professori hivatalátul könnyebbitetván egész erővel arra fogja magát adni, hogy a' Magyar-ország historiájának ki-dolgozására sok esztendőök alatt öszve-szerzett gyűjteményeiből, külömbkülömb Familiákból és az Auszriai Házból származott Királyokat egynéhány tomusokba a' jelen való időkig szintén úgy ki-dolgozza, mint az Árpád familiájából valókat már hét Tomusokba *Sub titulo Historiæ Criticæ Ducum & Regum Hungariæ* elő adta, a' melly ki-dolgoztatandó históriának az árra, hogy annál nagyobb kedveséggel fogadtasson, igen óltsóra, ugy mint edgyedgy árkusért két német pénzre rendeltett az előre fizető Uraknak, másoknak pedig három német pénzre. Nem külömben a' már régen ki-jött VII. Tomusokból álló *Historia Criticanak*, és a' két Tomusokból álló szintén eddig az ideig ki-dolgozott *Historia Pragmatican*ak-is minden Tomusait, akár edgyütt, akár darabonként, a' *Historia Criticanak* I-ő Tomusán kívül, edgyedgy árkusért 2 2 német pénzre fizetvén lehet találni, itten helybe, hozzá nem értvén edgyikhez-ís a' szállításra való költséget. Az azután ki-dolgoztatandó egynéhány Tomusokért pedig az előre-fizetésnek ideje 1788-ban esendő Husvétig rendeltetett.

Pest 6-dik Octob. 1787.

